

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидата медичних наук **Демянчука Віталія Богдановича**

на дисертаційну роботу **Хассанзаде Гасабех Фатеме**

«Предиктори розвитку фібриляції передсердь в ранньому післяопераційному періоді у пацієнтів після протезування аортального клапана» представлену на захист до спеціалізованої вченої ради ДФ **26.613.254** Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, що утворена наказом від 15.10.2025р. (протокол №8) для розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 - «Медицина».

Актуальність теми дисертації

Післяопераційна фібриляція передсердь залишається одним із найчастіших ускладнень після кардіохірургічних втручань, особливо після протезування аортального клапана. За даними Європейської асоціації кардіоторакальної хірургії (EACTS) та Європейського товариства кардіологів (ESC), частота ПОФП у пацієнтів після ізольованих аортальних втручань становить 30–50%, що узгоджується з дослідженнями провідних центрів ЄС. Північноамериканські автори, зокрема за даними Американської асоціації торакальних хірургів (AATS) та великих когортних досліджень у США (Cleveland Clinic, Mayo Clinic), повідомляють частоту ПОФП у межах 25–40%, з піком у перші 2–4 доби після операції. У більшості робіт підкреслюється, що ПОФП не є «доброякісним» ускладненням: вона достовірно підвищує ризик інсульту (до 4–6 разів), гострої серцевої недостатності, інфекційних ускладнень, подовжує госпіталізацію в середньому на 3–5 днів та збільшує загальні витрати лікування. Результати останніх метааналізів засвідчують: навіть транзиторна ПОФП погіршує 1 -

річний та 5-річний прогноз, а також асоціюється з вищою частотою рецидивів аритмії в амбулаторному періоді. Незважаючи на численні дослідження, клініцисти наголошують на гетерогенності предикторів, відмінностях між пацієнтами зі стенозом та регургітацією аортального клапана, недостатній точності існуючих прогностичних моделей та відсутності оптимізованих профілактичних стратегій.

У цьому контексті дисертаційна робота, присвячена встановленню клінічних, інструментальних та лабораторних предикторів розвитку ФП після протезування аортального клапана, є надзвичайно актуальною. Вона спрямована на підвищення точності прогнозування та удосконалення профілактичних стратегій, що відповідає потребам сучасної кардіохірургії та аритмології.

Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами

Тематика дослідження узгоджується з пріоритетними напрямками розвитку медичної науки, визначеними наказами МОЗ України та рекомендаціями європейських кардіологічних асоціацій. Робота безпосередньо відповідає державним програмам щодо зменшення захворюваності й смертності від серцево-судинних хвороб, удосконалення методів діагностики та лікування клапанної патології, впровадження доказових підходів у хірургії серця.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення дисертації ґрунтуються на ретроспективному когортному аналізі 282 пацієнтів із використанням сучасних методів статистики — t-критерію, χ^2 -тесту, регресійного аналізу, ROC-аналізу. Дизайн дослідження, кількісний обсяг вибірки, чіткі критерії включення та

коректне застосування статистичних методів підтверджують наукову обґрунтованість і достовірність отриманих результатів. Для досягнення мети автором було сформульовано 4 завдання, які вирішувались за допомогою обраного автором комплексу сучасних, інформативних методів дослідження. Висновки дисертації є логічним наслідком основних наукових положень, що захищаються автором, сформульовані конкретно та мають важливе науково-практичне значення. Сучасні статистичні методики також є підтвердженням достовірності висновків дисертації. Рекомендації з практичного використання результатів дослідження обґрунтовані і підтверджені на практиці, про що свідчать акти впровадження.

Дисертація оформлена згідно з Вимогами до оформлення дисертації, затвердженими Наказом МОН України від 12.01.2017 № 40. Складається зі вступу, огляду літератури, 3 розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення отриманих результатів, висновків та практичних рекомендацій, двох додатків. Список використаних джерел містить 239 найменувань.

У роботі Хассанзаде Г.Ф. відсутні порушення академічної доброчесності. Публікації та дисертація не містять виявлених текстових та інших запозичень.

Наукова новизна результатів дослідження

У роботі отримано низку нових даних, що мають істотну наукову цінність:

- уперше системно визначено спектр клінічних, морфофункціональних, лабораторних та інтраопераційних факторів, що асоціюються з ризиком розвитку ФП у пацієнтів після протезування аортального клапана залежно від виду клапанної патології (аортальний стеноз та аортальна регургітація);
- побудовано дві окремі багатфакторні логістичні регресійні моделі прогнозування для різних нозологічних груп, що підвищує точність індивідуального ризикового профілю;

- кількісно визначено порогові значення ключових показників (об'єм ЛП, індекс об'єму ЛП, рівень тромбоцитів, глюкози, ТТГ, ШКФ, КДО та КДІ ЛШ тощо), що дозволяє об'єктивізувати ризик розвитку ПОФП;
- показано відмінності предикторів ФП між пацієнтами з аортальним стенозом та аортальною регургітацією, що є важливим для патофізіологічного розуміння механізмів виникнення аритмії.

Практичне значення результатів дослідження

Отримані результати мають високу клінічну значущість і можуть бути використані в щоденній практиці кардіохірургічних центрів. Зокрема:

- створені логістичні моделі дозволяють визначати пацієнтів групи високого ризику розвитку післяопераційної ФП ще на доопераційному етапі;
- визначені лабораторні та інструментальні предиктори можуть застосовуватися для передопераційної оцінки, оптимізації терапії та персоніфікації ведення пацієнтів;
- встановлені прогностичні пороги сприяють стандартизації підходів до стратифікації ризику;
- розроблено практичні рекомендації щодо призначення профілактичної медикаментозної терапії (аміодарон) на основі індивідуальних ризикових моделей для стенозу й регургітації аортального клапана;
- результати дослідження можуть бути інтегровані у клінічні протоколи, внутрішні алгоритми клінік та навчальні програми для лікарів.

Результати, отримані в процесі виконання роботи, наукові положення, висновки та практичні рекомендації, які містяться в дисертації впроваджені в практику та застосовуються в ДНП «Інститут серця МОЗ України», КНП «КМКЛ №1»).

Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях

Основні наукові положення, висновки та результати дослідження представлені в 3 публікаціях. Серед них 2 у фахових виданнях і 1 - у виданнях, зареєстрованих в наукометричних базах (Scopus). Матеріали дисертаційної роботи представлені на міжнародних науково-практичних конференціях (як у вигляді усних доповідей, так і публікацій тез). Обсяг публікацій достатній, їх зміст відповідає суті дисертаційної роботи.

Зауваження до дисертації

Робота написана літературною українською мовою, проте з незначною кількістю орфографічних і граматичних помилок, які суттєво не впливають на загальне позитивне враження від роботи.

Дискусійні питання.

В процесі аналізу роботи до дисертанта виникли деякі питання:

1. Яка тактика ведення пацієнта з фібриляцією передсердь, яка виникла вперше після протезування аортального клапана: відновлення ритму чи контроль частоти?
2. Чи спостерігалось зниження частоти ФП із впровадженням мінімально інвазивних хірургічних підходів?

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам

Дисертація Хассанзаде Гасабех Фатеме «**Предиктори розвитку фібриляції передсердь в ранньому післяопераційному періоді у пацієнтів після протезування аортального клапана**» є глибоким, узагальнюючим науковим дослідженням з актуального питання хірургічного лікування порушень ритму серця. Дане дослідження характеризується єдністю змісту, містить результати

досліджень з науковою новизною, що мають велике теоретичне та практичне значення, що підтверджує значимий особистий внесок здобувача у розвиток медичної науки. Дисертація відповідає вимогам п.п. 6,7,8,9 Постанови КМУ «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 21.03.2022 пр. № 341, а також Наказу МОН України від 12.01. 2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), а її автор Хассанзаде Г.Ф. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань з галузі знань 22 – «Охорона здоров'я» зі спеціальності 222 – «Медицина».

Офіційний опонент:

заступник генерального директора з кардіохірургії

ДНП «Інститут серця МОЗ України»

кандидат медичних наук

Віталій ДЕМЯНЧУК